

Mišljenje Odbora regija – Mjere potpore za stvaranje ekosustava za novoosnovana poduzeća koja se bave visokom tehnologijom

(2014/C 415/02)

Izvjestitelj Markku MARKKULA (FI/EPP), član gradskog vijeća Espooa**I. PREPORUKE O POLITIKAMA**

ODBOR REGIJA

Uvod

Novije studije ⁽¹⁾ pokazuju da se u sljedećih 5 godina predviđa godišnji rast internetskog gospodarstva za 8 % na tržištima razvijenih zemalja unutar G-20. Nadalje, broj kreatora aplikacija u Europi popet će se s 1 milijuna u 2013. godini na 2,8 milijuna u 2018. godini. ⁽²⁾ Osoblje za podršku i za marketing u 2013. godini zauzimalo je 1,8 milijuna radnih mjesta, a taj će broj do 2018. narasti do 4,8 milijuna. Ti podaci ukazuju na opravdanost usmjeravanja posebne pozornosti na fenomen novoosnovanih poduzeća koja se bave visokom tehnologijom koji bi mogao, ako se njime primjereno upravlja, postati pravi pokretač rasta i stvaranja radnih mjesta u Europi. Međutim, treba uzeti u obzir činjenicu da poduzetništvo u Europi nije bilo sistematski njegovano i stoga od sada nadalje napor u tome smjeru trebaju biti intenzivniji i učinkovitiji. Lokalne i regionalne vlasti, kao tijela odgovorna za trećinu javne potrošnje i za dvije trećine javnih ulaganja, od ključne su važnosti za postizanje ciljeva EU-a i za poticanje poduzetništva.

Temeljne postavke

1. Ekosustave za novoosnovana poduzeća koja se bave visokom tehnologijom nije moguće u potpunosti planirati i oblikovati. U ekosustavu je brojne varijable nemoguće kontrolirati. **U svakom slučaju, moguće je izdvojiti čimbenike koji pogoduju poduzetništvu**, kao što su: bolji pristup kreditima, učinkovito zakonsko reguliranje i oporezivanje, promicanje poduzetničke kulture i veća sklonost poslovnom riziku. Ove je aspekte Europska komisija podržala u raznim prilikama, a osobito u Akcijskom planu za poduzetništvo 2020 ⁽³⁾. Istovremeno je raspolaganje infrastrukturom koja omogućuje pristup širokopojasnoj mreži preduvjet za poticanje poduzetništva temeljenog na visokoj tehnologiji.
2. Stoga nije moguće prethodno odrediti gdje će zaživjeti ekosustav. O tome gdje će se nastaniti novoosnovana poduzeća koja se bave visokom tehnologijom ne odlučuju kreatori politika, nego sama novoosnovana poduzeća na temelju ponuđenih povoljnih uvjeta za razvoj.
3. U cilju pružanja potpore tim ekosustavima bit će potrebno pokrenuti javnu upravu, kreatore politika, poslovnu i akademsku zajednicu, studente i sve ostale činitelje te ih u tome smislu opismeniti i dati im odgovarajuću kulturu. **Obrazovanje ima ključnu ulogu u ovom kontekstu u kojem su ljudi izvor izvrsnosti i inovacija.**
4. Kako bi se rizik od neuspjeha i neučinkovitosti sveo na najmanju moguću mjeru potrebno je uskladiti resurse na nacionalnoj razini i usmjeriti ih na mali broj ekosustava odabranih prema precizno određenim kriterijima. Regionalna razina idealna je za raspoređivanje združenih resursa.
5. U Europi postoji prevelika fragmentacija kako nacionalnih, tako i regionalnih inicijativa. Jasno je da je potreban zajednički referentni okvir.

Raspoređivanje

Polazna točka za donošenje odluka u cilju postizanja ciljeva jest raspolaganje jasnim i iscrpnim informacijama o pitanju koje treba riješiti. OR stoga smatra da bi bilo korisno:

6. izvesti procjenu svega što je u konkretnom smislu već učinjeno, uzimajući u obzir činjenicu da su se razne europske regije već opskrebile instrumentima i/ili usvajaju politike koje pogoduju novoosnovanim poduzećima koja se bave visokom tehnologijom. Time će se omogućiti izrada brzo i lako čitljive tablice pokazatelja;

⁽¹⁾ BCG (Boston Consulting Group), *The \$4.2 Trillion Opportunity – the internet economy in the G-20*, ožujak 2012.

⁽²⁾ GIGAOM RESEARCH, *Sizing the EU app economy*, veljača 2014.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:EN:PDF>

7. organizirati podatke kako bi se lako identificirali oni najvažniji što bi omogućilo analitički prikaz mjera koje su regije već usvojile i identificiranje trendova;
8. stvoriti namjensku bazu podataka u kojoj razine decentralizirane vlasti mogu razmjenjivati najbolje prakse. Slijedom toga, bit će također moguće uspostaviti sustav početnih kriterija (*benchmarking*) koji je osobito koristan regijama koje imaju slabije razvijene propise;
9. **uvesti mehanizam procjene učinkovitosti mjera** kako bi se mogle vršiti periodične i srednjoročne provjere postignutih rezultata;
10. na regionalnoj razini imati jasnu sliku o tome tko su najvažniji dionici i koje su njihove odgovornosti u davanju potpore novoosnovanim poduzećima. U tome cilju koristit će se i instrumenti koji su već na raspolaganju i koji su korišteni u drugim europskim projektima: *Dynamic Mapping of Web Entrepreneurs and Startups' ecosystem*, *Cluster Observatory* ('Dinamično popisivanje internetskih poduzetnika i ekosustava za nova poduzeća', 'Opservatorij klastera').

Pojednostavljenje i ujednačavanje birokracije

11. Budući da je pojam novoosnovanih poduzeća povezan s fleksibilnošću, potrebno je birokraciju svesti na najmanju moguću mjeru. Birokratske prepreke i danas su jedan od najvažnijih problema koje treba rješavati. OR stoga predlaže:
 - 11.1. pojednostavljenje i ujednačavanje propisa na regionalnoj razini kako se ne bi dodatno opteretilo nacionalno zakonodavstvo;
 - 11.2. davanje na raspolaganje na internetu, na strukturiran način, što je više moguće korisnih informacija, pritom poštujući propise o zaštiti podataka;
 - 11.3. **uspostavljanje minimalnog standarda za informacije** koje će biti dane na raspolaganje kako bi se korisnicima omogućilo da ih ocijene i usporede;
 - 11.4. davanje na raspolaganje na internetu svih postupaka, svodeći njihovo ponavljanje na minimalnu razinu, i pružanje mogućnosti rješavanja birokratskih postupaka izravno putem interneta;
 - 11.5. davanje na raspolaganje informacija na internetu kako na lokalnom jeziku, tako i na engleskom.
12. Točke 11.1. – 11.5. bit će provedene također koristeći već postojeće instrumente, kao što je portal http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/

Osposobiti zaposlenike javne uprave

U okviru opće strategije usmjerene na pogodovanje stvaranju ekosustava za novoosnovana poduzeća koja se bave visokom tehnologijom, OR ističe da:

13. **treba osposobiti zaposlenike lokalne i regionalne javne uprave.** Osobe koje će planirati budućnost gospodarstva moraju biti što bolje pripremljene i u potpunosti upoznate s inovacijama;
14. **potrebno je da lokalne i regionalne vlasti, kao i ljudi uopće, razvijaju sposobnost stvaranja projekata** tj. osmišljavanja programa koji bi omogućio postizanje rezultata. Nužna je i obuka za poduzetništvo;
15. potrebno je **osmisлити mehanizme za ocjenu kvalitete ponuđenih usluga** kako bi se tijela javne uprave potaknulo da daju sve od sebe;
16. treba postići da i regije, jednako kao i vlade, počnu **razmišljati na digitalno osviješten način**. To bi omogućilo ne samo povećanje djelotvornosti već i veću učinkovitost usluga građanima;
17. treba se još više potruditi kako bi svaka regija, kao i svaka država članica, imenovala **službenika za digitalni sektor (Chief Digital Officer)**. Stalni službenici za digitalni sektor, zaposleni na puno radno vrijeme, pomoći će osigurati da digitalne inovacije imaju što širi i što snažniji utjecaj;
18. **treba objaviti regionalne podatke, pritom poštujući propise o zaštiti podataka.** Oni su pokretačka snaga za novoosnovana poduzeća. Objavljivanje regionalnih podataka povećalo bi transparentnost i povjerenje. To bi, nadalje, inovativnim poduzećima olakšalo prepoznavanje potencijalnih mogućnosti;

19. **sve regije trebale bi odrediti barem ograničen broj kvantitativnih ciljeva** u pogledu pametnog rasta i stvaranja ekosustava za novoosnovana poduzeća koja se bave visokom tehnologijom; ili bi, alternativno, trebale usvojiti kvalitativni pristup temeljen na pozitivnom 'putu prema promjenama' koji bi pridonio ostvarivanju ciljeva;

20. praćenje i ocjenu politika treba povjeriti za to određenom tehničkom odboru sastavljenom od nezavisnih stručnjaka. Nakon obavljenih aktivnosti praćenja svaka bi regija trebala objaviti **redovno izvješće (barem jednom godišnje) o napretku u ostvarenju određenih ciljeva**. To izvješće treba prije svega ispitati provedbu strategije regije za pametnu specijalizaciju RIS3, s posebnim osvrtom na napredak postignut u razvijanju ekosustava za inovacije te na to kako je postignut rast i kako su stvorena nova veoma uspješna poduzeća. Izvješće bi također promicalo usklađivanje djelovanja na tom području u Europi. Međutim, ono ne bi smjelo dodatno administrativno opteretiti lokalne i regionalne dionike;

21. potreban je pravovremen razvoj odgovarajuće statističke baze na regionalnoj i lokalnoj razini, zajedno s **razvojem pokazatelja regionalnog napretka u cilju praćenja postignutih rezultata**, kako bismo mogli vidjeti koje su politike bile najučinkovitije, a koje najmanje učinkovite te sukladno tome oblikovati buduće politike.

Potpora poduzetničkom obrazovanju i poticanje inovacija

Iskustvo u praksi pokazuje da je poduzetnički uspjeh pozitivno povezan s razinom školovanja poduzetnika, neovisno o vrsti školovanja i obuke. ⁽⁴⁾ U određenim državama članicama udio osoba sa završenim diplomskim studijem koje se 5 godine nakon završetka studija izjašnjavaju kao poduzetnici iznosi samo 1 %. Javlja se rastući jaz između potreba poslodavaca i sposobnosti radnika: 26 % poslodavaca u Europi nailazi na poteškoće pri zapošljavanju radnika zbog nedostatka talenta. ⁽⁵⁾ Odbor naglašava važnost sljedećih elemenata:

22. postojanje **referentnog tijela koje bi se na kontinuiran način bavilo promicanjem kulture poduzetništva**. Tu kulturu treba poticati objavljivanjem postojećih uspješnih slučajeva. Mlade diljem Europe treba upoznati s mogućnostima koje se danas nude zahvaljujući novim tehnologijama;

23. **mlade treba poticati na proaktivan stav** uklanjanjem kulturnih i psiholoških barijera koje otežavaju pristup poduzetništvu. To ukazuje na potrebu za sveobuhvatnom strategijom školovanja za poduzetništvo, kao što je OR već istaknuo u svojem mišljenju *Ponovno promišljanje obrazovanja*; ⁽⁶⁾

24. **ideja pokretanja poduzeća trebala bi biti popraćena entuzijazmom**. Uspješni poduzetnici čija su poduzeća imala stvaran utjecaj na živote ljudi trebali bi biti hvaljeni i prikazani kao primjeri. Potreban nam je poticaj kako na području poduzetništva, tako i na području inovacija;

25. **poslovne inkubatore treba uvesti u obrazovne programe kao njihov sastavni dio te obrazovanje povezati s poslovnim svijetom**. To će studentima omogućiti da dobiju uvid u to što točno znači osnovati poduzeće bez odustajanja od fakulteta, koji im može ostati sigurna luka u slučaju da im posao ne uspije;

26. **potrebno je podržati programe obuke koji se provode u suradnji s poslovnim svijetom**: programe koji pružaju međunarodno usmjerenje novoosnovanim i brzorastućim poduzećima, povezujući najnoviji razvoj tehnologije, poslova i dizajna s poduzetničkim inovacijama. Oni pozitivno utječu na teritorij te su pokazali sposobnost ostvarivanja odličnih rezultata;

27. kako bi različiti obrazovni programi i programi strukovnog osposobljavanja predstavljali učinkovit odgovor na potrebe tržišta, dobar pristup koji bi se mogao primijeniti jest **sufinanciranje i/ili djelomično** pokrivanje troškova: poduzeća bi mogla, a u nekim slučajevima i trebala, uložiti svoj novac kako bi pokazala da zaista vjeruju u inicijativu. Idealno bi bilo da ovi programi okupe ljude iz poduzeća koja rade u različitim regijama i sektorima, učine im dostupnima najnovija znanja i tehnologiju te proizvedu partnerske projekte između poduzeća s jedne, a obrazovnih i istraživačkih ustanova s druge strane;

⁽⁴⁾ Europska komisija, *Effects and impact of entrepreneurship programmes in higher education* (Učinci i djelotvornost programa za poduzetništvo u visokom obrazovanju), ožujak 2012.

⁽⁵⁾ McKinsey Global Institute, *Help wanted: The future of work in advanced economies* (Traži se pomoć: budućnost rada u naprednim gospodarskim sustavima), ožujak 2012., autori James Manyika, Susan Lund, Byron Auguste i Sreenivas Ramaswamy

⁽⁶⁾ CoR2392/2012

28. također treba olakšati postupak akreditiranja takvih programa;
29. Ističe se potreba za stvaranjem sinergija među raznim europskim poduzetničkim projektima, osobito između Obzora 2020., programa COSME za konkurentnost poduzeća i MSP-ova i europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF).

Pametna specijalizacija ekosustava

Kao što je već istaknuto u prethodnom mišljenju "Zatvaranje inovacijskog jaza" ⁽⁷⁾, OR ponavlja sljedeće:

30. Vijeće EU-a istaknulo je bitnu ulogu pametne specijalizacije u okviru strategije Europa 2020. U Priručniku EU-a o strategijama za istraživanje i inovacije za pametnu specijalizaciju (RIS3) te su strategije definirane kao integrirani programi gospodarske preobrazbe na lokalnoj razini;

31. pametna platforma za specijalizaciju (platforma S3) treba pružati veću podršku aktivnostima na regionalnoj i lokalnoj razini, uz usmjeravanje posebne pozornosti manje razvijenim regijama. To prije svega znači dati podršku procesima korisnim pri prepoznavanju dodatnih aktivnosti visoke vrijednosti u svakoj regiji. Također, to znači ponuditi najbolje mogućnosti za jačanje konkurentnosti regije te raspon politika koje treba provesti kako bi se odredile odgovarajuće pametne strategije za specijalizaciju;

32. OR ističe važnost financiranja ekosustava inovacija i proizvodnje sa snažnim lokalnim, regionalnim ili transregionalnim karakteristikama, na razini EU-a i na regionalnoj razini.

Druge korisne mjere

OR regijama raznih država članica snažno preporučuje da:

33. **usklađe djelovanje raznih činitelja u ekosustavu.** Poticanje interakcije i stvaranje mreža među činiteljima u ekosustavu glavna je zadaća javnih uprava;

34. **kupuju više od malih i srednjih poduzeća koja se bave visokom tehnologijom.** U cijelom EU-u većina ugovora javnih natječaja sklopljena je s velikim multinacionalnim poduzećima. Treba se žurno prilagoditi onome što je predviđeno u novim direktivama o javnim nabavama ⁽⁸⁾, koje osjetno poboljšavaju pristup tržištu za mala i srednja poduzeća;

35. daju prednost nastanjanju vodećih poduzeća u visokoj tehnologiji kako bi se povećao prostor djelovanja tehnoloških talenata i kako bi došlo do prelijevanja. Sve to treba planirati u sklopu okvira koji nije samo lokalno usmjeren.

Bruxelles, 7. listopada 2014.

*Predsjednik
Odbora regija*

Michel LEBRUN

⁽⁷⁾ CdR 2414/2012 fin.

⁽⁸⁾ Direktiva 2014/24/EU koja zamjenjuje Direktivu 2004/18/EC, Direktiva 2014/25/EU koja zamjenjuje Direktivu 2004/17/EC.